

RASKOVANI

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPЛАТА: TROMJESEČNO DINARA 13, GO-

DIŠNE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAČAJU,

TISAK: PUČKA TISKARA - ŠIBENIK.

Jednaka prava - jednake dužnosti.

Onaj, koji iskreno prati razvoj današnjih prilika u našoj državi, nailazi bez sumnje na teška opažanja. Svatko, naime, u brizi za općim dobrom pozvan i nepozvan, kritikuje jedno stanje i dekadencu vremena. Općenito jadkovanje, zgodljna bjeđa i nestalna budućnost zaista su odraz socijalne istovjetnosti, koja je obuzela sve narodne slojeve.

Nastala je utakmica umovanja. Razni projekti, dogовори и анкете, reforme, правне restricije i nadopune zborovi i skupštine, u jednu riječ silna volja za stalnim boljtkom izbjaju kao dnevna pitanja, a u svemu nazrijevamo izljeve boli i razočaranja Država i društvo, dakle, ispoljuje svoju duševnu snagu u spoznaji, da ovakovo stanje mora bezuvjetno da prestane i da je nadasve potrebna evolucija k novom životu.

Cini se, bez dvojbe, da je ova spoznaja istine isplila svu energiju, sav mozak naroda i države. I kad nas ne bi iskustvo očvršćalo od usjerenja, da mjesto progresa nastupa danonice na svim poljima sve veći zastoj i stagnacija, mogli bismo kojaviti i pomisliti, da u našem javnom životu, postoji mogućnost boljih tendencija.

Nu, varamo, nažlost, sami sebe s te puste obmane. Dok smo u stanju začinjili, da će nam ovo naprezanje sila donijeti bilo kakova uspeha, zaboravljamo kudikamo važnije pitanje, u kojoj mjeri ova spoznaja teških prilika, pokreće jedinstvenu volju za općim dobrom. Zaboravljeno na prokušanu činjenicu, nije li možda ova spoznaja rezultat egoističkih tužnja i partajskih natrova, nije li ona plod fizičke moći nad onom duha, nije li ona očito favorizirana nekolikoje, a zapravo kulturnim i gospodarskim interesima pojedinaca.

Nije nam ni na kraj pameti, da potražimo uzroke ovoj našoj suroni i opravdanoj zeljenji u poboljšanju jadnih naših prilika. Svakičašnja, naime,

iznenadenja i na političkom polju i u svim građama socijalnih pregnuća dovoljno se odrazuju u negativnim uspjesima, koji nas kao zaraznu bolest nemilice haraju. Naša je pak sveta dužnost, da —daleko od dnevnih naklanjanja i plitkih političkih simbolica, upozorimo našljene faktore, koji u svojim rukama drže sudbinu našeg naroda, ne bi li jednom, bez obzira na lične interese i na interese svoje stranke poradili oko toga, da isključivo za sve gradane ove države važe jednaka prava i jednake dužnosti.

Žalosna je i do zla boga ogavna činjenica, koja nam pogotovo u zadnje vrijeme izbija oči kad gledamo i slušamo, kako razni skorojevići, bez ikakove legitimacije prošlosti, obilaze pragove naših ognjišta i gotovo silom nameću ideje novog patriotizma, kada naš narod nema prave domovinske ljubavi i osjećaja. Žalosna je i do zla boga ogavna činjenica, slušajući, kako oni u svom pretjeranom zanosu proglašuju ljudi protudržavnim i izdajicama. Teška je i nemilosrdna socijalna nepravda, kad promatramo, kako oni u ime države i njenih predstavnika arogiraju sebi prava branitelja države i privilegovanih građana, kako oni bez straha i kontrole provaljuju i privatna vlasništva i denunciraju sve poprije.

Nu, još je žalosnije i do zla boga ogavnije, kad gledam, kako ovi skorojevići pod egidom stacionite stranke i stanovitog režima uživaju uistinu površena prava i privilegija, nameće se patriotizmom u formi talijanskih nacionalistooida. Više je nego očito, kako naš narod u takvim propuštanjima nazrijeva povrijedu svojih individualnih prava. Dok državna vlast prema takvima, koji su u svom zanosu smatrali stupovima države, postupa sa nekom snoblesse obliges, ona prema svim drugima, koji su prema izvještajima njezinih emisar »pro-

tudržavni i nelojalni«, kako bi kazno pedagog Salzmann.

I dok se trudimo, da uočimo, zašto i zbog česa državna vlast silom stvara od našeg dobrog seljaka i građanina, koji ljube ovu državu i ovu zemlju, kojekakove nelojalne elemente, puštajući i ih takvima krste ljudi više puta i bez odgoja i bez sreće, čudom se čudimo, kako nadležni faktori ne uvidaju, da ovakav postupak stvara neminovno razočaranje i apatiju.

Spoznaj, dakle, teškog stanja u kojem se nalazimo, nije dovoljna za poboljšanje prilika. Mi svaki dan opažamo, da je ta spoznaja upravo pogibeljna, jer ne sadrži u sebi čvrstu volju, da se svim građanima bez iznimke mjeri istom mjerom. Zaludu su preporuke naših političara, da ne zdvajamo i da se nadamo Zaludu se apeluje na do-moljublje i na narodnu svijest.

Spontana aktivnost i patriotism i narodne svijesti buknut će istom onda, kad narod bude uvidio, da se ne podcjenjuje i da u ovoj državi vrijede za svakoga jednaka prava i jednake dužnosti.

Radnički raboš.

Na adresu centrale „Monte Promina“
u Trstu.

Komu da se u grijehi upiše, koga da ponajprije narodni Sud pozove na odgovornost, što rudiari u Sivericu i Velušiću hivaju bezdušno i dano-mišno sve više gnjavljeni i tlačeni?

Razočarani ostadosmo, ljudi smo se prevarili u očekivanju da se potrebita reakcija provede i tako ukloni iz Siverica onog nečovjeka što smo i kako do sada u više brojeva iznijeli, a da prestane napokon ona neopisiva patnja od njeg zloglasna Tofanta prouzrokovana, kojoj su tamo bledni robovi, ljudi sveudilj izloženi.

sam sebi dolija i koji je prema lukavštini svoje žene ipak našao (prizor kod pisanja opornike). G. Marinković se posve uživio u svom ulogu, dokazavši svoje dobre sposobnosti. G. Pavić igrajući primitivnog čovjeka omamljenog od ljubavi, ali ipak toliko svježeg, da zna, da propada, ne inačiti snage, da se zlu olme, unio je u svoju ulogu mnogo istinskog života i umijeća.

Knoblauch-ov Faun po našem je mišljenju jedna od najlepših i najboljih komedija svjetskog repertoara. Autor je pjesnik, satirik i hudočnik. Ova komedija donosi duhu svježine i revolte. To je poruga i protest protiv svega. Sto je nisko, nečovječno, neprirodno i izvještačeno u današnjem društvu i životu. Ujedno se dojima kao nagovijest opće obnove.

Faun je u ovoj komediji mistična kreacija, vasejenski duh života, prirodna životna sila, veselje i zdravlje života, kojega sam autor nazivao radošću života. — Samo kroz Fauna smisao života progovara autor. Sva su druga lica nižana za njegovu satiru. Komedija je dotjerana umjetninom, njoj se živo osjeća pjesnik i čovjek, a odlikuje se duhovitom satirom. Imu, doduše, i po koje proizvoljno slušavanje. N. pr. u pitaju sufrageta. Ako je autor ovdje htio da iznese svoj općeniti sud, onda to malko miriši po filistrušini. Zar baš žena treba da umrtvi svoje osjećaje, ako je sufraget?!

FELJTON

Prvo gostovanje našeg narodnog pozorišta.
U našem gradu.

(Nastavak).

Iza Pljuska uprava je iznijela tri imena sa strane: Schönher-a (Žena-Vrag), Knoblauch-a (Faun) i Shaw-a (Candida).

Žena-Vrag je drama velike snage i zanimljivosti. Odigrava se između tri lice, a u 5 činova Radnja uplitće jedan bračni par i jedno treće lice. Ovo lice je mlad i kulan stražar (g. Pavić). Muž (g. Marinković) je lukavi ali kržljavi krijuća. Njegova žena (g. Vavra) je zdravo i kršno ženskih, koje najprije poželi dijete, ali joj ga muž ne može da dade. Ona, i pored toga, snalazi se u svog muža, i njihov je život prilično srećan, a cilj bogatstva.

Pošto vlasti nisu znale da krijućarevom lukavstvu drukčije na kraj stau, ponudi se mladi stražar, da će zavesti njegovu ženu, i tako saznačati krijućareve lajne. Ovaj to unaprijed sazna, te nagovori ženu, da općini stražara, da on bude mogao lakše tjerati svoj posao. Njoj to lako uspije.

Ali se ovdje stvar zaplete. Žena u dočicaju s mladim stražarem nasluti njegovu mušku snagu, o-

stjeti vab zdravlja i života, čemu je njezin muž bio najtipičniji kontrast. I kod nje preote mah gadjenje na muža i požuda za plodnim muškarcem. I dok ona u stražaru u stvari voli samo plodnu muškarca, stražar voli samo nju. Zato, kad joj on ponudi za jedničku smrt, ona hoće samo smrt svog muža. Od ove namisli ona ne odustaje. Ona sve moguće udesava, da do toga dodje. I stražareva ljubav u nežnim rukama končno postaje oružje muževe smrti. Muž na koncu pada od stražareva mača. — Čitavo muževog bogatstva ostaje njoj, i ona će sada lako da nadje željenog muškarca i bez stražara!

Do samog ovog čina ima nekoliko psiholoških varijanta, ali su to nemoćni glasovi savjesti, koji odstupaju pred kriminalnom fatalnošću drame. — Radnja izkuje vršne glumce. Gledaočera pažnja i uzbudjenje sve više raste. — Dijaboličnost ove žene je predmet naročite kriminalne psihologije. Njezina lukavost, kojom stražara navodi na zločin, čovjekova straši; a umjetnost, kojom ovo prikazuje g. Vavra, čovjeka odusevljava. Njezina je igra začijelo bila u punom slavljevanju i izvedbi autorevih intencija, što pak ne iziskuje odsutnost glumčevih individualnosti, po čemu se razlikuje umjetnik od umjetnika.

U tome su je odlično pomogali gg. Marinković i Pavić. Prvi kao muž i lukavi kržljavac, koji

Ah! ne oljna i zapuštena rajo! očito je jasno kao božje sunce, da se u tvojoj blizini ne nudi uživjeni duh, koji da započne očajnu borbu u tvoju korist i zaštitu? Na našim preteškim i bolnim stremi ispisanim redecima, nije se nikto od tvojih veleničnih starješina osvrtao a još manje da je za tvoju obveznost koraknuto ili stvarnoga što do danas poduzeo!

Velika bojačina za tvoju budućnost i za ono tvojih, s kojima dijeliš tvrdu koru još slanijeg hleba, natepljena znojem tvoj samoprijegorog rada, bodri nas i nukuje, da se ponovno maknemo, pokušavši ovog puta da zukucamo na visoka vrata — te bi možda još nepoznati — Centralni Monte Promina u Trstu, te joj postavimo raznih pitanja, odnosni odgovor na koje bezuvjetno očekujemo.

I). Jeli možda centralni Monte Promina u Trstu opunomoćila ravnatelja g. Rikarda Kramera da on, uvidivši kakvu bilo nepravlicu počinjenu na uštrb zlosretnih radnika, i sponete suri bez odvlačenja u očekivanju daljnih direktiva, istu mahom ukloni i začetnike njene bezizbične i stante pede odstrani?

II). Dali je ona na osobiti način upozorica g. direktora Kramera vrhu osobe Tofanta? te mu pustila slobodne ruke, da ga odagne kao nedostojnog, za slučaj da u njegovoj rabiči uvidi ma što bilo nekorektna i nečo idje.

III). Dali je Centralni Monte Promina u Trstu upozorila g. direktoru Kramera, da dobro pazi pri sklapanju kojih pogodbava, e da u istima Tofant ne dijeli dobit na jednake dijelove s poduzetnicima, a osobito na onu pogodbu za gradnju stanice ukravanja Šritovačkoga uglja u Kalupu, da izviđali dali je i koliko ostalo čiste dobiti poduzetnicima, i s klim su počijeli onih 210.000 kruna što je ostalo čiste dobiti.

IV). Kada je Centralni Monte Promina u Trstu i koje upute udjelila g. direktoru Kramera, na zaštitu radništva te da ovo očitu ravnopravnost naprama oslalom jednakovrsnom i tako isčeznu silne negreće pod kojih bremenom nesretnjaci (još u slobodnoj svojoj Državi) životare t doma?

V). Jeli na orijentovala g. direktoru Kramera na žalosnu činjenicu, što je Siverić ostao bez kapljice pitke vode te mu uzrok tomu jadu predočila? Jeli voblastila g. direktoru Kramera, da na troškove društva doveđe vodu za Siverić, iza kog je svu obstojeću proglašao rudnik?

(Sljedici).

Vijesti grada i okolice.

Naš direktor od pr. petka prikoven za krevet zemaljske bolnici. I za to list na po arka. Koliko će biti? Kako ga se vrati dečio!

zo pr. juči čakala na duećan našeg suradnika g. Srećko Bogića, koji prodaje oprobanu robu poznate domaće Zagrebačke tvornice cipela uz povoljne cijene.

Pobjeđeno oglašu.

Kraćeće občinske imovline. U Tijesnom općem upisu, Gjelpi stavljaju na dražku ribarnicu uvjeti godine 1900. iako da više. Stari zakupnik Periša od K. 1000. što bila cijena, pr. godine nadju K. 11.000 i za tveću da se ugovor sklopi. Upr. Gjelpi na pristaje jer da je u pravu za 48 sati pre urođili Periša razumio „trik“ i odmah smislio, te bezjaviv upravitelju da se predomislio i odustane od dražbe. Pri ponovnoj dražbi ostaje ribarnicu na Periši za godišnjih K. 2000.

Ca je i baš govoril! Zivo Gjelpi!

Bez treće nema sreće. Na 3. o. m. i. veči Dumkić rečeni Kivalin ka nožem probio Paska Jurusa u prsa pod lijevu sru. Na 4. o. m. i. Šime Vukario su sjekirom rezbio glavu vlasniku ženi. Na ovit 5. o. m. i. jedna žena ubila muža u Baslinam, a opet druga žena su sinovima napala oči i nožem mu mučđinu ruku.

Juras prenezen u bolnicu teško da preboli ranu, isto tako i Žena razbijene glave.

Upit uprav općine Šibenik. Groblje sv. Ane je pod vašom bolje općinskom komandom? Na Balkanu mo, pa se ne bi čudilo, ako nije. Jeli, nije li, znaje Šime Čaće iz Vodice preminuo u Šibenskoj bolnici 16.9.1920. Njegova obitelj isplatila g. Tomi Colombo E. 2000. i bi pokopan na groblju sv. Ane. Kako je to da *grobar* grobišta sv. Ane novčice zo odicajnju: Šimi Višić, Martin Frim, Mati Čaći obučiš pokojnika: iš da pokojnikova kost u besu dođe, ili da će ih on razbaci? Ako je bio u vidi, da se osmire, u to razviju ljudi pokojnika vašu običansku odredu, da u vidi, a ne možeš u iznudjivanje grobara. Mo, jo a perećetu malo svijeta, oti svijeta da sve i vred vidi; svijeta kroz javnu štampu. Svijet naš treba, kako smo sa ostalim našim mi u pokojnicima na groblju sv. Ane?

Gaćinski Športski Klub „Ostac“ priređuje u subotu, 11. o. m. i. u Družavnom Domu veliko plešno veče sa latrom. Mladi sporači priredili su i lanjske godine, za vrijeme talijanske okupacije svoj ples, koji je bio ludego spis.

Mraz i solnj Od ponedjeljka se nalazimo u vjetru i snijegu, koji se je smrznuo na cestri i na željanu. Žice se neokidale Škoda koju je mreža provukovana električnoj tvornici, još se ne dade da u dleku ustanoviti. U gradu sve električne radnje bile su posiljene obustavljene.

Ženska Narodna Zadruga priređuje dne 8 veljače u Družavnom Domu zabavu sa plesom. Početak zabave u 19 sati.

Za prva i šta podmorača na predlog gosp. Tome Baranovića bi sakupljeno po krštenju Dušana Jureća Div. 250. Novčice bi opremljen Jadran-skog Štrelji u Split.

Zapljena žigla „Adrija“ pred nekotiko se dana iz Šibene su strane političke vlasti, na predlog obogen konzula, kad resili trgovaca, radi pravovnosti i posledica koje su se počekale kod počasna od kojih su nekoj dobili raznih opeština po licu. Seznameno, da su isti trgovci prednji državom odvjetništvo. Mjere oprezne i sigurnosti dobre su, ali nezadno čemu baš trgovci koji su u deblju vjezi i za dobru robu kupili kod tvornice te žigice predali državnom odvjetništvu? Ono bi moralno podignuti, ako su faktično te žigice opasne, kazneni postupak proti tvornici, ili proti onomu ko je izdao koncesiju za pravljene istih. Jer valjda će kod traženja dozole za tvornu industriju biti predloženo od kerzeg če macešči biti izdržati?

Bez ugljena. I opet obustavljen parohodarski promet društva „Dalmatin“ u ovoj otočici. Dakako, ovih dana ne zbog ugnjena, već zbog nevremena. Nažlost, kao što je red nekoliko dana „Dalmatin“ bez ugljena, sedi je u ovoj čisti zimi i naša pokrajinska Lomica. Putnici evokuju sve u šesnaest!

Početa. U našem gradu započelo je porotno zasjedanje 6. o. m. i. Radi velike zene, jer svjedoci u ni narodni suci ne mogu prisutstvovati, zasjedanja se moraju odgadati. I u ovome dakako stele.

Putešestvija. Tri advokata, Šibenske demokratske partije, odošle u pohode ministru Đuru Kestelju. Vrag ne spava, pa bogzno, što bi po narod moglo kobna da budne od ove napadne ekskurzije. Nu, no svaki način teško ga se tebi narode, kad se usred čiste zime odvjetnici s tvojim parnim šetnjom.

Naš urednik tužen sudu. Anton Tofant sa zasjedanjem Dr. Nikolom Subotićem, prijavio je suđu da mu je uvrštena čest, što je naš list nekoliko puta, o njenim pisac. Rasprava uređena na 24. o. m. i. u 4. s. pos. podne. Branitelj Dr. Gazzari.

Solidno! **Ukusno!** **Jeftino!**

Zastupstvo i eksklusivna prodaja cipela Zagrebačke tvornice cipela d. d. za Šibenik i sjevernu Dalmaciju

SREĆKO BOGIĆ ŠIBENIK
Glavna ulica 44

En gros et en détail.

DRAŽBENI OGLAS.

Na otoku Žirje posjeći će se oveći kompleks borove šume, te će se putem javne dražbe prodati najboljem nudioču boroža drva, prikladni za gragjevine svrhe i za gorivo. Reflektanti mogu do konca veljače t. g. pregledati drva na licu mjestu, a potanje obavijesti pitati kod Općine Žlarin.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzojav: DREZGA ŠIBENIK

Telefon inter. 38

VELIKA PRODAJA u Šibenicama i kolonjalima.

Prodaja: Šećera, Kave, Pirinča, Šapuna, Gradićevog materijala, Nafta, Benzina, Mašinsko ulje.

Sve uz cijene konkurenije.

AUTOGARAGE

Narudžbe se ujavljaju sa vlastitim prevoznicima, Šibenskim, motornim ladjama po moru, teretnim automobilima po suhu.

Export vina, ulja i rakije na veliko.

Glasno zabilježeno za Dalmaciju tvornice likera Ivana Jelića u Šibeniku.

Žigon i drug

Prodaja kože i cipele, na malo i veliko, uz naipovoljnije cijene.

Roba domaćih tvornica.

PALETRICA I KNJIŽARA

J. GRIMNI - ŠIBENIK

Papi, Štak, školski i radni papići prećim! Učenje i učenje će biti učenje i učenje u svim bo-

dam svjetskih vježbi. Gute hec Wenzel. Muški je, a sice, okvirni i uobičajeni luxus-predmet. Vipe i pribor za pisanje i ekološki papir 1.000.

GRAND HOTEL JAZA - ŠIBENIK

Kafana prećeg reda.

Svakog večer gospodinski koncertat.

Tačna poslužba, — Izvrsna kuhinja.

Cijene ujedene.

Sve se pismene ponude šalju na upravu lista „RASKOVANI“.